

een vrije
en rusten;
plicatie de
nen wor-
selen op
nen en te

de voor-
de begin-
tsrecht te
an Gods
Belijde-
erken, een
n bedoel-
udbaar is.

rootschap,
sticht, om
redigden.
als prijs-

ligen stand
sch zeker
van Jesus?

iteuren in

in terecht

zou het

n Amerika
n, waaraan

p de Licht-
te kwam
altje in uw
van enkele
gebrek aan
waallichten,
taan.
16 October
sprake is
e immigran-
schere kring
heeling der
begonnen,
eren te be-
ng onmeder,
at wij, ging
zelf er niet
eten van die
s; wij wisten
En waar
rotentanten?
kt, wij heb-
tich Gerefor-
h, dat wij de
linale Gere-
dland country?
en oordeel
durven wij
wij in zake
gen zien en

niets anders,
des harten,
e Verbonde
neerde leer
cht.
jaar en dag;
ers zijn, die
Nederland
nisten.
ganisatie, en
ische Chris-
Rapids de
wijs op Go-
Deze ver-
vereenkom-
hierbij een

ers, als het
erde ouders,
erid School-
de Gerefor-

langstelling
t waar, dat
stralen" de
erper waren
utkwamen,
dat wij hier
tennen. De
le publieke
van het pu-
n, ook waar
en is begre-
het er maar
k de school.
n; slechts in
richting der
ijk karakter
in, in welke
idistrict ge-
eid en Chris-
ende Chri-
r is, is geen

chts enkele
k bijna ne-
ezind is, en
en poals ze
is, beter als
de
en praktijk

dsche volk
loed uitoe-
r blijven,
Amerikaan-
t na betrek-
de Volk en
ere Weston
tulks inzien,
ken oordeel,
bijzondere,
te, scholen

regelen, M.

in Christus,
RNOX.
Ver. v. Chr.

In antwoord hierop diene het volgende:
We hebben voor ons liggen het *Report to the commissioners appointed by her Majesty to inquire into the Common school system of the United States of America, by the Rev. James Fraser.*

Dit werk is met de Bijlagen 1200 bladzijden groot.
Men zal dus wel willen gelooven, dat we waarlijk het Amerikaanse schoolstelsel wel kennen, en zeer goed weten, dat de publieke school een geheel ander karakter in Amerika draagt dan ten onzen; ook weten wat invloed bij de bepaling van de inrichting der scholen aan de ouders is gegund; en eveneens weten, dat waar de meerderheid der ouders die school Christelijk wil tinten, die Christelijke tint er aan is.

En mocht de heer Bennink wenen, dat we hier thans pas achter kwamen, dan zij het ons geoorloofd te verwijzen naar de stelsels van het schoolwezen in het buitenland, ook in Amerika, reeds in 1873 door Dr. Kuiper uitgegeven.

Dat we de uitdrukking *Staatschool* bezigen, was dan ook volkomen juist, mits men maar in het oog houde, dat wij in Nederland schreven, en dit woord dus volstrekt niet bezigen in den zin, alsot de *Staten* van Amerika de lagere scholen stichten, maar in de betekenis die wij hier aan het begrip *Staatschool* hechten, t. w. een eigen school, voor wier oprichting het initiatief van de Overheid uitgaat, en die betaald wordt uit belastingen, geheel onverschillig of dit Staatsbelasting, plaatselijke belasting of schoolbelasting is.

Staat het nu vast, dat de *Board of education* geen private vereeniging, maar een officieel lichaam is, en dat de kosten, der school hoofdzakelijk gevonden worden uit de van Overheidswege getoemde schoolfondsen en uit de plaatselijke schoolrates, die met publiek gezag geind worden, dan zij het geen *vrije scholen*, en tegenover de *Vrije school* staat in onze vocabulaire de *Staatschool*.

Indien intusschen de naam *Staatschool* in Amerikaansche ooren onjuist klonk, willen we gaarne daarvoor in de plaats stellen: scholen door het initiatief der Overheid tot stand gekomen en onderhouden.

Wat voorts de opmerking van den heer Bennink betreft, dat zijn ijver voor de *Vrije school* niets te maken heeft met de beweging van Roomsche zijde, en allen is opgekomen uit de zucht om, evenals hier te lande, voor Gereformeerde kinderen een Gereformeerde school te openen, zoo gelooven we hem zonder voorbehoud.

Hij vergunne ons echter de beweging tegen de *Common school*, gelijk ze zich in Amerika op allerlei wijze openbaart, onder één gezichtspunt saam te vatten.

Zijn Vereeniging is volstrekt niet de eenige, die tegen het *Common schoolsystem* in verzet komt.

Die actie is veelzijdig.
Voor het overige verheugt het ons, dat ook de heer Bennink een *Amerikaansche school* wil.

Aldus zal men voor kopiëring van Nederlandsche toestanden in het geheel andere milieu van Amerika bewaard blijven.

En vraagt de heer Bennink ten slotte, wat ons bewoog zekere reserve ten behoeve van de *Commonschool* in Amerika te maken, dan herleze hij wat De Tocqueville, Fraser e. a. over de Amerikaansche publieke school in haar opkomst geschreven hebben, en hij zal zelf gevoelen, dat het in de eerste verte niet aangaat dit stelsel in zijn oorsprong met het stelsel van onze Wet van 1857 op één lijn te stellen.

Dat we er nu prijs op stellen, om op dit verschil nadruk te leggen, is overmits oorspronkelijk het *Common-schoolsystem* in Amerika van Calvinistischen oorsprong was.

De tijd heeft het verdorven.
In 1642, toen in Massachusetts voor het eerst deze school in het leven trad en de *general court of the colony*, de eerste schoolacte uitvaardigde, was het zoo schoon en zoo goed Calvinistisch bedoeld.

De Kaffers uit Humpata.

Van den heer Van Oosterwijk Bruya ontvingen we uit sympathie voor onze mededeeling, een gift, met dit begeleidend schrijven:

Aan de Redactie van De Heraut.

Met hartelijke blijdschap las ik in de *Heraut* van 15 dezer de oproeping uit het Kafferland en acht het een voortrecht hiernevens *f* te zenden voor de Evangelieverkondiging te Humpata, betwijfel (leest) voor eerste bijdrage in de reikstroom van den te zenden leeraar, of anders voor het Zendingwerk aldaar, met vriendelijk verzoek die gift als van N. N. te willen vermelden en over te maken aan wien het behoort. God geve, dat de bede der Kaffers spoedig worde verhoord.

W. v. O. B.

Zest, 16 Nov. '96.

Aan dezen broeder onze dank.
Er ligt zoo iets roerends in, als zulk een volkssam naar God gaat vragen.

Tweede toelichting.

Ook de heer Van Beecck Calkoen was zoo vriendelijk nota van ons schrijven te nemen, en zond ons dit stukje:

Utrecht, 16 Nov. 1896.

Geachte Redactie!

Eene zinsnede in *De Heraut* van 8 dezer vermeldde uw voldoende over de verklaring van den heer Hovy, ten opzichte van de nederlegging zijner betrekking tot de *Vrije Gereformeerde Universiteit*, en tevens uwen wensch, om van mij eene verklaring te ontvangen omtrent mijn besluit om de betrekking van Curator neder te leggen.

Geheel te zwijgen op deze zijdelingse oproeping tot eene openbare verantwoording, zou, al wensch ik de betekenis van mijn besluit en het belang dat daarin door sommigen mocht worden gesteld niet te overschatten, tot verschillende beschouwing en tot mijn juiste gevolgtrekking kunnen leiden.

Maar het geven van een antwoord levert voor mij geen gering bezwaar op. Het nederleggen van het lidmaatschap van het Curatorium, waarvan ik deel uitmaak sinds de oprichting der Stichting die mij lief was, en die ik naar de geringe mate mijner vermogens trouw diende, heeft mij nooit gekost; niet slechts deed het mij leed den arbeid ten haren dienste te staken, maar meer nog het verdwijnen van schoone verwachtingen, die ik gekoesterd had. Het zal den vader niet euzel worden gediend, wanneer hij bij die schoone verwachtingen voor een groot deel het oog had op het welzijn van den geliefden zoon, die kweekeling der *Vrije Universiteit* was.

Het is dus overbodig te zeggen, dat ik tot dit besluit niet kwam zonder voor mij overwegende redenen. Die redenen kunnen in den kring der *Vrije Universiteit* genoegzaam bekend zijn, althans voor zooverre aandacht gewijst is aan mijne beschouwingen over het in den boom der Stichting gezeten, thans zoo droevig geëindigd, geschil; want ik ben niet in gebreke gebleven mijne meening in ondubbelzinnige termen uit te spreken.

Maar ik ben in geen deele voornemens deze mijne meening in het openbaar te uiten. Ik zal zelfs vermijden de oorzaak te zoeken, waarom door u eenige verklaring mijnerzijds wordt gewenscht. Ik zal er niet toe bijdragen, dat vijandige lieden zich verheugen in onze, te kwader ure, openbaar geworden oneenigheid; want wanneer ik bedroefd ben, dan zie ik u gaarne, dat anderen zich in mijne droefheid verblijden. Evenmin stel ik mij enig goed gevolg voor van eene verklaring mijner gevoelens tegenover hen die meenen, dat het mij aan het noodige doorsicht, om in dezen een juist oordeel te vellen, ontbreekt.

Is dit, in zijne bedoeling zacht en vergoelijkend, verdict rechtvaardig, dan bevat het een bevestigend antwoord op de vraag die ik mij van den aanvang af gesteld heb, of niet zoo ernstige taak als het toelicht op de handhaving van het zuivere beginsel, in de *Vrije Universiteit*, voor mij te zwaar was; eene vraag van welker beantwoording ik thans ben onbevoegd.

Ik heb gemeend mijn plicht te doen door mijn ambt neder te leggen. Ik meen niet, dat het mijn plicht is, van dien stap in het openbaar verantwoording te doen.

De genegenheid mijns harten, mijne hoop en mijne wenschen voor haar welzijn, blijven aan de schoone stichting verzekerd.
Met hoogachting,
Uw dienste, dienaar
A. W. VAN BEECK CALKOEN.

Natuurlijk eerbiedigt onze redactie dit standpunt.

Zeer terecht wijst voorts de geachte schrijver er op, dat het *alium discipulorum* te duidelijk van zijn hartelijke sympathie voor de *Vrije Universiteit* getuigt, om niet te beseffen wat het nederleggen van zijn ambt hem gekost heeft.